

Oponentský posudek na disertační práci „Mizející „beduínský“ šperk: typologie a terénní výzkum“, kterou předložila k obhajobě Mgr. Miroslava Sodomková

Disertační práce Mgr. M. Sodomkové je rozdělena do devíti částí. Členění textu je přehledné. Disertační práce je napsána čtivým jazykem bez překlepů. K práci je připojena fotografická příloha P1 – P 28, která vhodně doplňuje výklad.

Nehledě na tyto přednosti, které jsou spíše formálního rázu, má předložená práce celou řadu nedostatků.

V úvodu autorka uvádí seznam museí, kde je možno se seznámit s „beduínským“ šperkem (str. 7). Mezi výčtem museí je i Orientální sbírka Národní galerie, jež sídlí v Praze na Zbraslavi, a sbírka Náprstkova musea v Praze. Z dalšího textu je však zřejmé, že se autorka těmto sbírkám, které pro ni byly snadno přístupné, kupodivu vůbec nevěnovala. V celkové typologii jsou šperky z těchto sbírek rovněž opomenuty. Stejný osud potkal i šperky, které jsou součástí známých a reprezentativních sbírek jiných evropských museí. Tyto sbírky jsou přitom autorce známy, jak vyplývá ze seznamu na str. 7.

Zpracovávaný soubor „beduínských“ šperků, který je základem této práce, tudíž nepovažují za dostatečně reprezentativní, neboť se až na malé výjimky jedná v podstatě pouze o soukromou sbírku paní Mgr. Sodomkové. Podle mého názoru by bylo zapotřebí zahrnout do tohoto přehledu v podstatně větší míře rovněž předměty uložené v evropských museích i galeriích.

Rovněž v úvodu (str. 8) konstatuje Mgr. Sodomková: „Oblastí Maghrebu jsem se nazabývala.“ Toto tvrzení je zřejmě příčinou, proč autorka předkládané práce zcela opomenula francouzskou literaturu, jež se věnuje životu Berberů a jejíž součástí jsou také kapitoly o špercích (např. G. Camps, *Les Berbers. Mémoire et Identité*, Paris 1987). Tato literatura je přitom často relevantní nejen pro oblast Maghrebu, nýbrž také pro oblasti, kterými se autorka zabývala. V rozporu s geografickým vymezením práce je zpracováván rovněž materiál z východního Tuniska, které se obvykle považuje za součást Maghrebu.

V úvodu autorka uvádí (str. 11): „Stěžejní částí mé práce je kapitola pátá a šestá.“ Kapitola pátá nazvaná „Druhy šperků, jejich význam a interpretace“ má ovšem rozsah pouhých 10 stran. Většinu této kapitoly navíc představují pouhé popisy jednotlivých typů šperků; interpretace je pouze naznačena v některých podkapitolách. Z textu této kapitoly jasně nevyplývá, zda autorka převzala nějakou existující typologii nebo zda je předkládaná typologie výsledkem vlastního autorčina výzkumu. Šestá kapitola nazvaná „Katalog šperků a jejich popisy“ je sice rozsáhlá (str. 56–226), ale podle mého názoru by měla být k této práci připojena spíše jen jako příloha.

Většinu informací získala autorka, jak sama uvádí (str. 9–10), při terénním výzkumu v oblasti Egypta, Libye a východního Tuniska. Jak ovšem vyplývá z textu práce, je zde terénní výzkum chápán jako návštěva museí, obchodů a trhů se šperky především v turistických centrech (El Djem, Káhira, Asuán). V práci není zmínka o tom, že by autorka prováděla jakýkoliv výzkum mezi „beduínskými“ ženami, které tyto šperky nosí. Byla tudíž odkázána výhradně na informace, které jí poskytli výrobci a prodejci šperků v městských střediscích.

Součástí disertační práce Mgr. M. Sodomkové je také CD s fotografiemi z musea v Siwě. Závažným nedostatkem této přílohy je však absence popisů k fotografiím.

Seznam literatury, z které autorka čerpala své informace, je sice poměrně obsáhlý (134 položky), avšak z velké části se jedná o populárně vědecké práce v českém jazyce. Například se domnívám, že publikace z produkce Státního nakladatelství dětské knihy (č. 103: Vávra, J. R., *Na březích Nilu*, Praha 1958) by neměly být informačním zdrojem pro disertační práci. V seznamu literatury je také uvedeno několik prací, které s tematikou beduínského šperku rozhodně nesouvisejí (Zelená kniha od M. Al-Kaddáfího; č. 2).

Zcela zásadním nedostatkem je způsob citování pramenů. Autorka až na malé výjimky uvádí pouze název knihy (příp. článku), nikoliv stránky, na nichž se nachází citovaná pasáž. Tento nedostatek by byl neomluvitelný již u bakalářské práce, natož u práce disertační. Svědčí o tom, že autorka nezná elementární pravidla práce s prameny.

Závěrem lze říci, že práce je bezesporu zajímavým pokusem o zpracování problematiky „beduínského“ šperku, avšak domnívám se, že tato svrchovaně zajímavá a důležitá otázka by si zasloužila, aby byla zpracována podstatně pečlivějším způsobem. Vzhledem k výše uvedeným zásadním nedostatkům se domnívám, že tato práce v žádném případě nespĺňuje nároky kladené na disertační práci a tudíž ji nedoporučuji k obhajobě.

V Praze dne 31. 12. 2005

Mgr. Jana Jiroušková, CSc.
Katedra blízkovýchodních studií
Fakulta filosofická Západočeské university
Sedláčkova 15
306 14 Plzeň

